

De Nieuwe Kaart van Tbilisi

Privatisering en privacy

De Georgische stad Tbilisi is door de ontwerpbureaus FAST en One Architecture tot uitgangspunt genomen voor hun onderzoek naar de gevolgen van neoliberale ontwikkelingen.¹ De redactie van *Open* vroeg Matthijs Bouw van One Architecture een presentatie te maken van hun project ‘Nieuwe Kaart van Tbilisi’ met fotografische beelden van Gio Sumbadze en Lucas Zoutendijk. Hieruit wordt duidelijk hoe door de privatisering de privacy van enkelen is toegenomen ten koste van de privacy van velen.

1. Zie ook: www.newmapoftbilisi.org

Na de Rozenrevolutie van 2003 gaf Georgië zich over aan een wilde variant van het kapitalisme, die nog eens werd verscherpt doordat Amerikaanse neoconservatieven het land gebruikten voor experimenten met puur neoliberalisme. Ruimtelijke ordening en stadsplanning werden gewantwoord, publieke bezittingen werden snel geprivatiseerd en de hoofdstad Tbilisi werd het toneel van woest om zich heen grijpende grond- en vastgoedspeculatie.

Deze situatie heeft de ontwerp bureaus FAST en One Architecture ertoe gebracht samen met plaatselijke kunstenaars een 'Nieuwe Kaart van Tbilisi' te vervaardigen. De Kaart is een website (www.newmapoftbilisi.org) waarop voor het eerst alle ruimtelijke en infrastructurele projecten te zien zijn die voor Tbilisi zijn bedacht of gebouwd. De verzamelde plannen zijn samengebracht in één database, zodat ze op een plattegrond kunnen worden weergegeven en onderzocht, en er actie tegen gevoerd kan worden. De Kaart laat zien dat veel van de openbare gebouwen en publieke ruimten van de stad aan projectontwikkelaars zijn verkocht, en hoe dit proces de huidige gefragmenteerde ontwikkeling van de stad en het gebrek aan strategische samenhang verergert.

In Tbilisi heeft de collectieve sfeer van de Sovjet-Unie, na haar ondergang, plaatsgemaakt voor een particuliere. En na de Rozenrevolutie werd dat wat openbaar was, vervangen door het private. Maar in Tbilisi betekenen individualiteit en privatisering niet automatisch méér privacy. Ons project laat zien hoe, door de privatisering, de privacy van enkelen is toegenomen ten koste van de privacy van velen.

Tbilisi was ooit de parel van de Sovjet-Unie, een modelstad. Georgië was immers een favoriete vakantiebestemming van de Sovjetelite. Haar fraaie parken, openbare stranden en openbare gebouwen vielen echter ten prooi aan verval in de jaren negentig, een periode die werd gekenmerkt door burgeroorlogen en een verwoestende aardbeving.

De toestand van de stad in de daaropvolgende periode wordt het best geïllustreerd door Hotel Iveria, dat op het centrale plein van de stad staat. Dit gebouw droeg ooit zijn collectieve functie uit door middel van zijn modernistische ontwerp. In 2003 zat het tot de nok toe vol met vluchtelingen. Iedere kamer had weer een andere bestemming. Dit was zichtbaar in de façade, die nog het meest weg had van een 'MVRDV-avant-la-lettre,' een wildgroei van individuele aanpassingen. Terwijl de architectuur van MVRDV in West-Europa voor 'individualiteit' staat, symboliseert zij in de Kaukasus de 'afbraak'.

Ten tijde van de Rozenrevolutie werden veel openbare gebouwen (hotels, scholen en ziekenhuizen) in Tbilisi, net als Hotel Iveria, bezet door vluchtelingen van de burgeroorlog. Sindsdien heeft de overheid een enorme privatiseringsgolf in gang gezet. In beginsel moet de overheid zich immers, volgens de neoconservatieve theorie, louter beperken tot het in stand houden van de rechtsorde en de landsverdediging. Verder moet alles verkocht worden.

De regering heeft Hotel Iveria sindsdien van de hand gedaan en ontruimd. Het is nu omgebouwd tot een vestiging van de hotelketen Radisson-Sas. De vluchtelingen

(Internally Displaced People, Intern Ontheemden oftewel IDP's in het jargon van de NGO's) zijn opnieuw ontheemd geraakt. Daarnaast heeft de regering veel ziekenhuizen, kantoren en scholen verkocht en ontruimd; ze heeft de parken en de stranden verkocht. Een groot deel van de vroegere civiele infrastructuur is nu in particuliere handen, en wordt op dit moment 'ontwikkeld'. Uit de Kaart blijkt dat de geprivatiseerde bezittingen de basis van de bloei van Tbilisi's vastgoedsector vormen.

De fonkelende vastgoed ontwikkelingsobjecten richten zich op de nieuwe rijken. Ze bieden veiligheid. Ze zijn omheind. De voormalige openbare stranden van Tbilisi Sea en Lisi Lake, zullen – als centra van nieuwe suburbane en recreatieve ontwikkelingen – uitsluitend toegankelijk worden voor de inwoners van de zojuist geprivatiseerde stad. Als profijttrekkers van de privatisering hebben zij het strand voor zichzelf. In het centrum zijn veel voormalige openbare gebouwen sjeke appartementenblokken en kantoorcomplexen geworden.

En het zijn deze gebieden die de IDP's gedwongen hebben moeten verlaten. Niet alleen de IDP's van de burgeroorlog, maar ook de IDP's van de privatisering. De woeste ontwikkeling van het stadscentrum van Tbilisi heeft betekend dat niet alleen de vluchtelingen, maar ook veel gewone burgers ontheemd zijn geraakt. Met hen zijn unieke sociale structuren verdwenen.

De IDP's kunnen nu worden gevonden in de nieuwe steden uit het Chroestjov-tijdperk, ver buiten het centrum. De collectivistische blokken, en de openbare ruimten daartussenin, zijn bezet door oorlogs- en privatiseringsvluchtelingen. De omstandigheden in de benauwde onderkomens, waarin veel mensen wonen of werken, wijken nauwelijks af van die in Hotel Iveria vlak na de burgeroorlog.

Afgezien van onze zorgen over de stad zelf, werken FAST en One Architecture aan de Nieuwe Kaart van Tbilisi omdat het experiment van Tbilisi met het neoliberalisme aanknopingspunten biedt met betrekking tot de manier waarop de wereld eruit zou kunnen zien als het kapitalisme ongeremd zijn gang kan gaan. Uit de ervaringen van Tbilisi blijkt dat de 'tentsteden',² die nu 2. thelede.blogs.nytimes.com/2009/03/11/tent-city-report/ in de vs zijn ontstaan als gevolg van de huisuitzettingen, geen anomalie zijn, maar net zozeer een product van het neoliberalisme vertegenwoordigen als de privatopia. En het blijkt dat privacy onder deze omstandigheden slechts is weggelegd voor de happy few.

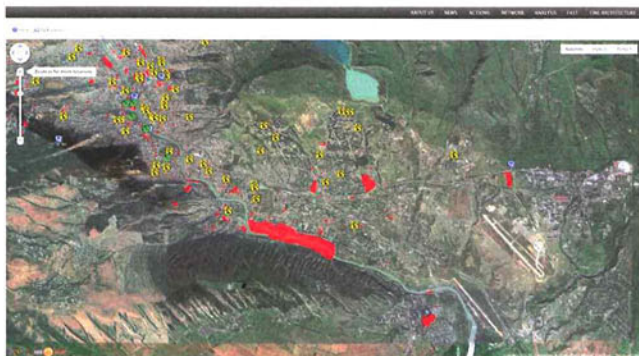

Tbilisi UrbanCPRme

Search by name or address

Layers and views

- Map style
- Map data
- Map labels
- Map terrain
- Map streets

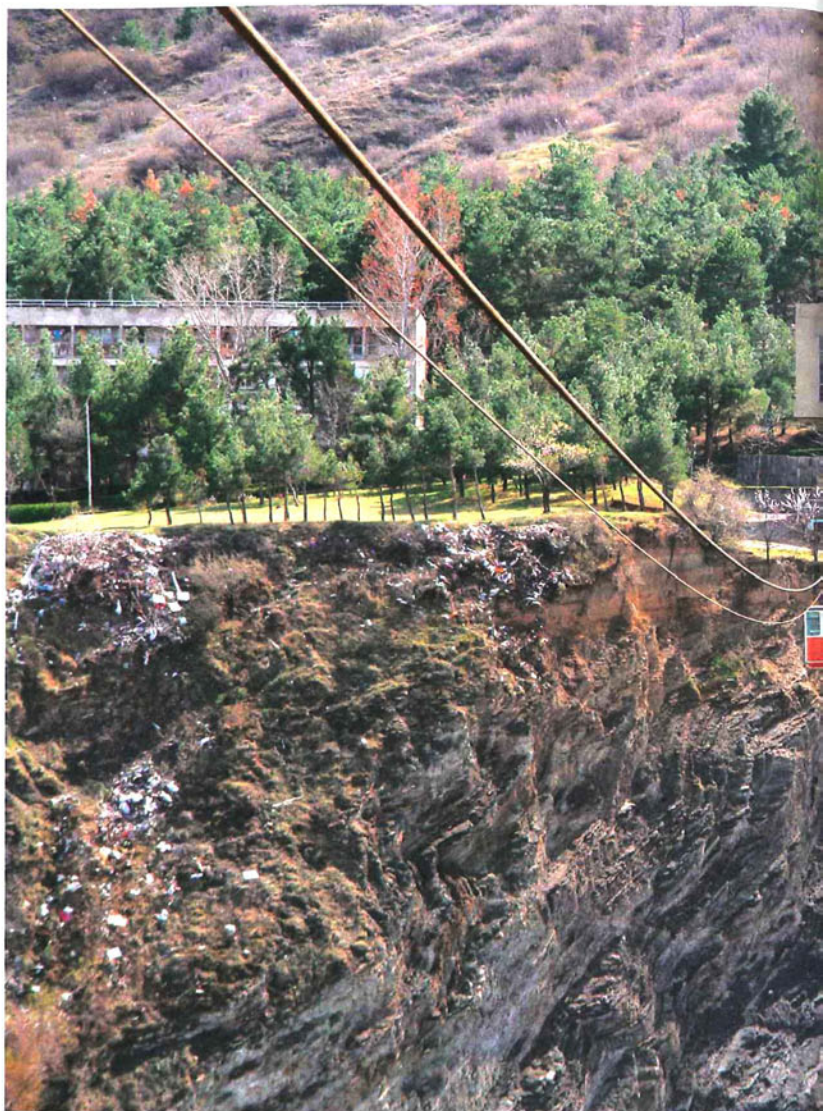

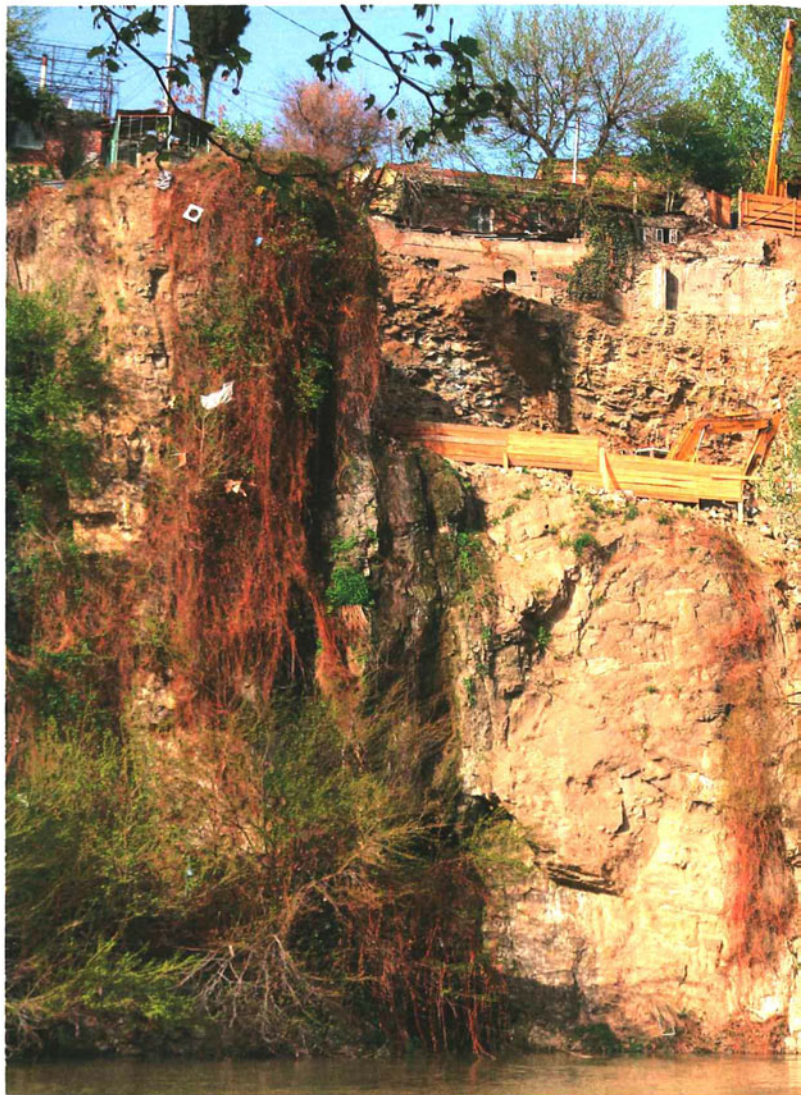

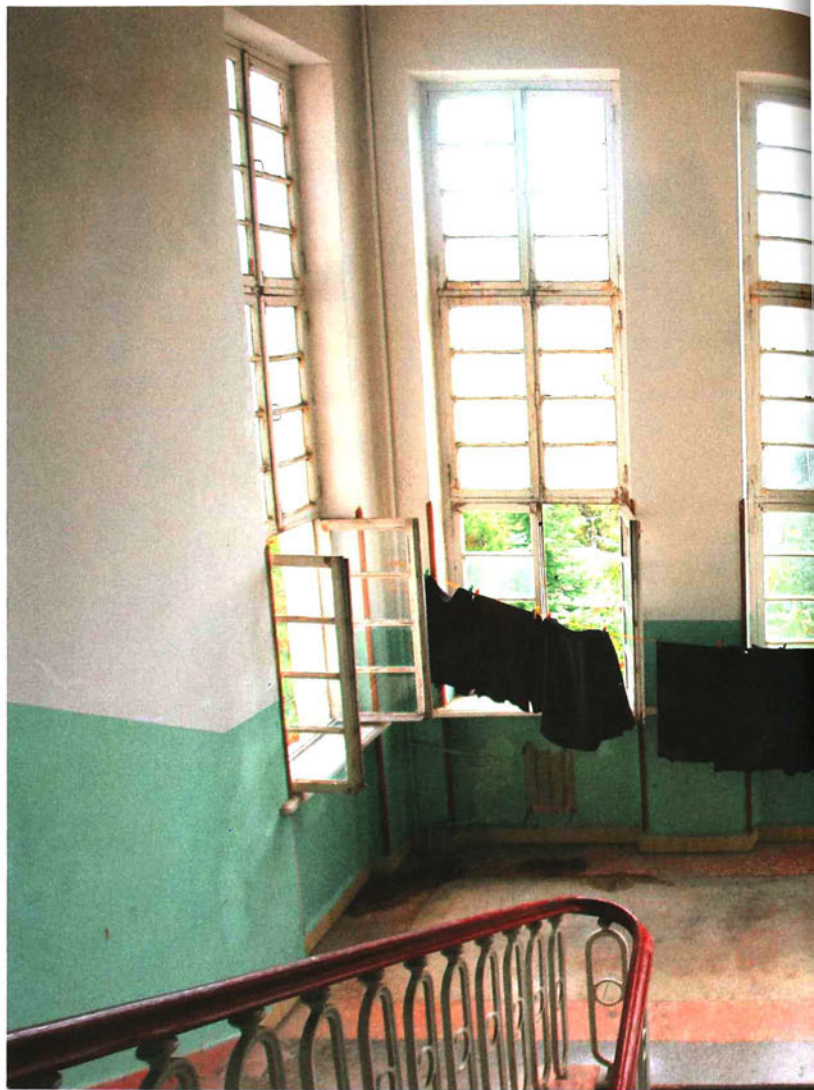
Gio Sumbadze, voormalige uitgeverij, 2008.

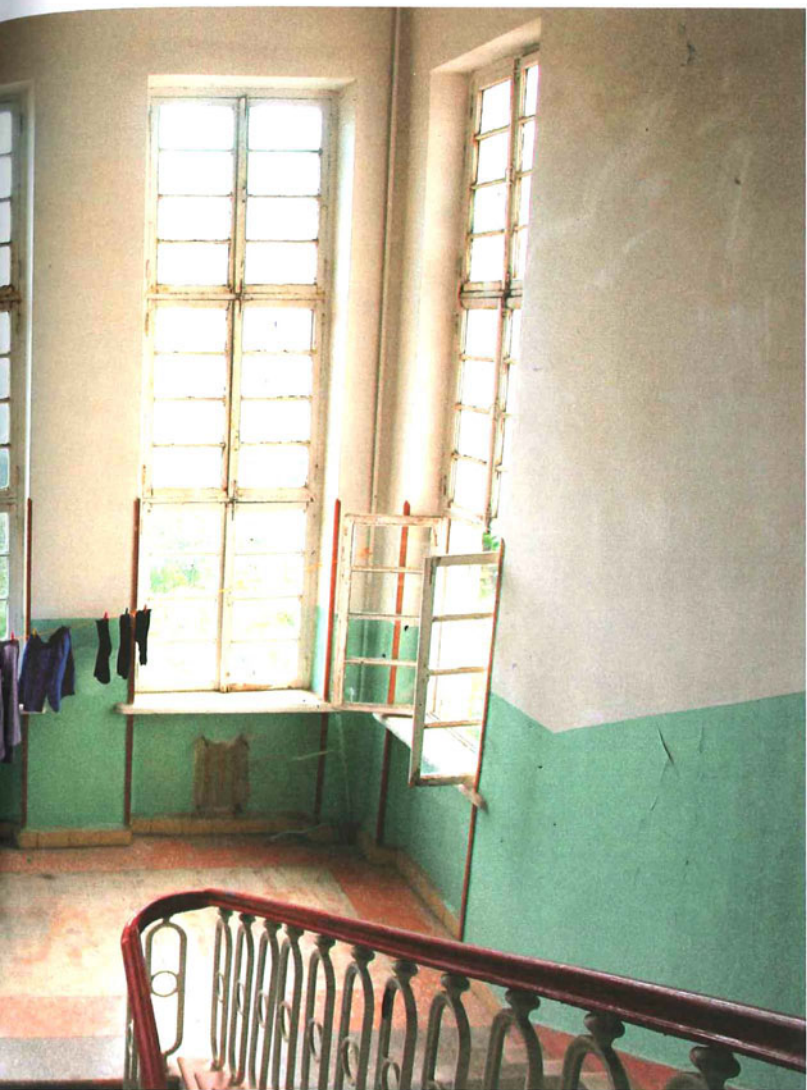

Gio Sumbadze, voormalig Sovjet militair ziekenhuis, 2008.

Gio Sumbadze, in de buurt van het Mziuri park, 2009.

Gio Sumbadze, nederzetting aan de Vake-Saburtalostraat, 2009.

Gio Sumbadze, entree van het metrostation Varketili, 2009.

Lucas Zoutendijk, openbaar strand aan het meer van Lisi, 2009.

